

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: HODNOCENÍ ZMĚN DĚLBY PŘEPRAVNÍ PRÁCE V SOUVISLOSTI S VÝSTAVBOU VYSOKORYCHLOSNÍ TRATI PRAHA–BRNO

Autor práce: Bc. Martin Koukal

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Autor si v úvodu předložené práce (s. 10 a n.) klade dva základní cíle (dále členěné na konkrétní hypotézy): (i) „*zhodnotit rozdílné postoje a podmiňující faktory cestujících ve třech hlavních konkurenčních dopravních módech (automobil, autobus a vlak) při volbě dopravního prostředku v souvislosti s výstavbou vysokorychlostní trati Praha–Brno*“ a (ii) „*porovnat citlivost cestujících na cenu jízdného v kontextu hodnoty cestovního času*“. Oba takto formulované cíle jsou zcela adekvátní diplomové práci a studovanému oboru, jsou relevantní z hlediska soudobého poznání a dávají autorovi dostatek prostoru pro vlastní přínos. Oba cíle, resp. hypotézy, jsou při níže zmíněných dílčích výhradách dostatečně teoreticky podloženy a vyargumentovány. Přestože jsou oba cíle vhodně formulovány a vzájemně na sebe navazují, domnívám se, že by bylo vhodnější zvolit pouze jeden z nich a na něj soustředit celou práci. Celkově konstatuji, že stanovené cíle práce autor naplnil.

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Literární přehled, který představuje autor v 2. a 3. kapitole, odpovídá zaměření práce, je poměrně výstižný a dává dobrý přehled o podstatě zkoumaného problému. Kapitoly 2.1 (s. 13 a n.) a 2.2 (s. 15 a n.) však považuji za poněkud nadbytečné a nesouvisející přímo s tématem práce, neboť řeší vliv kvality dopravní infrastruktury, resp. dopravních služeb, na regionální rozvoj, nikoli na chování potenciálních cestujících. Rovněž kapitola 3.2 hodnotí dopravní spojení krajských měst a kapitola 3.3 představující mezinárodní kontext linky Praha – Brno se jeví jako nadbytečná; první rozměňuje problematiku na linky nesouměřitelné s linkou Praha – Brno, druhá se zabývá dopravním proudem, který není (a nemůže být) v praktické části předložené práce vyšetřován. Naopak subkapitola 3.2.2 (s. 42 a n.) by si zasloužila podrobnější rozbor včetně technické a socioekonomické charakteristiky dopravního ramene Praha – Brno. Současně v teoretické nebo metodologické části postrádám odkazy na teoretické zdroje zabývající se metodikou spotřebitelských šetření a na publikované studie, které se zabývaly dotazníkovým průzkumem v obdobném kontextu. Dále postrádám kritičtější pohled na jednotlivé literární zdroje, jejich vzájemné srovnání, kritiku z odstupu času a zdůraznění soudobého přístupu k řešené problematice, který se mj. právě projevuje výraznou orientací na chování jednotlivce a vyšetření subjektivních motivací cestujících. Celkově konstatuji, že autor při tvorbě předložené práce vycházel z poměrně kvalitního a četného výběru původních zdrojů, čímž mj. prokázal svoji dobrou odbornou orientaci a erudici v dané oblasti.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Předložená práce používá vzhledem k tématu vhodně zvolenou, standardní metodu spotřebitelského šetření na bázi přímého dotazování respondentů. Autor získal odpovědi více než osmi set respondentů, přičemž získal celkem 738 validních odpovědí, což je samo o sobě až neobvykle vysoké číslo - vzhledem k širší výzkumu (viz poměrně široce stanovený cíl práce) je však otázkou, zda je i tento počet dostatečný: průzkum (zejména ve vlacích a autobusech) nereflexuje denní ani týdenní dopravní špičku a tedy může zkreslovat motivaci určitých skupin cestujících (např. počet respondentů podle Cochranova vzorce by měl být zřejmě stanoven odděleně pro jednotlivé módy). V rámci formátu diplomové práce však považuji získaný vzorek za dostatečný a velmi oceňuji autorovo úsilí.

Dotazník je vzhledem k cílům práce sestaven správně, určité výhrady však lze mít k jednotlivým otázkám: otázky 6. a 7. se vzájemně dublují; do jisté míry se dublují i otázky 8. a 9., které navíc explicitně nerozlišují vnitřní a vnější komfort dopravní služby, přičemž otázka 9. neumožňuje sestavit úplnou škálu odpovědí.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

V provedené analýze a zejména v interpretaci výsledků se projevuje problém spojený s příliš široce vymezeným cílem – na základě jednoho dotazníkového šetření je poměrně složité a zavádějící odpovědět na všechny vytčené otázky. Například v části vyšetřující indukovanou dopravu je pomínuta významná část potenciálních cestujících, kteří v současných podmínkách mezi Prahou a Brnem necestují, ale po zavedení vysokorychlostní dopravy v určitém standardu by cestovali s významnou frekvencí. Dále celá analýza hodnoty cestovního času je postavena v podstatě jen na interpretaci odhadované cenové elasticity poptávky po vysokorychlostní přepravě; precizní analýza hodnoty cestovního času však vyžaduje použití specifických metod založených na stanovení preferencí v určitých škálách nebo použití ekonomického experimentu.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Autor v závěru práce odpovídá na všechny otázky/hypotézy, které si v úvodu vytýčil. S odkazem na výše uvedené připomínky lze některé odpovědi považovat za méně průkazné.

2. Formální náležitosti práce (*zatrhněte Vaši volbu*)

Formální úprava: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (*vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.*)

Předložená práce splňuje veškeré standardy diplomových prací.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Předložená práce představuje zajímavou analýzu v současné době mimořádně významného a aktuálního tématu. Autor nepochybně vyvinul značné úsilí k dosažení vytčených cílů, nastudoval velké množství kvalitních literárních pramenů, postupoval metodicky čistě a provedl vlastní spotřebitelské šetření, které je také největším přínosem práce. Kvalitu práce poněkud snižuje příliš široce pojatý cíl, což se projevuje v nedotažení analýzy a ve vyvození poněkud spekulativních závěrů zejména pokud jde o velikost indukované dopravy a hodnotu cestovního času.

Celkově mohu konstatovat, že autor jednoznačně prokázal svoji schopnost samostatně zpracovat zadané téma za použití vhodných zdrojů, metodicky správným postupem a dospět k závěrům adekvátním diplomové práci.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě.

Otázky k obhajobě

1. Ve kterých konkrétních vlakových a autobusových spojích jste provedl průzkum? Jak a proč jste zvolil právě tyto časové polohy? Mohla tato volba ovlivnit výsledek šetření? Jak?
2. Pokuste se alespoň rámcově vyčíslit výsledky provedené analýzy a v kontextu grafu č. 1 (s. 47) odhadněte reálně očekávatelný posun v dělbě přepravní práce na relaci Praha - Brno po uvedení VRT do provozu.
3. Domníváte se, že by rozvoj alternativních dopravních technologií a služeb (zejména elektromobility a carsharingu) mohl významně ovlivnit potenciál využití VRT? V jakých skupinách cestujících?

Datum: 4. září 2017

Autor posudku: doc. Ing. Martin Kvizda, Ph.D.

Podpis: